

Odbor za Ustav, Poslovník
i politički sustav
Klasa: 008-02/14-02/07
Urbroj: 6521-1-14-06
Zagreb, 13. lipnja 2014.

PREDSJEDNIKU HRVATSKOGA SABORA

Predmet: Prijedlog pravila o postupanju elektroničkih medija s nacionalnom koncesijom u Republici Hrvatskoj tijekom izborne promidžbe

Na temelju odredbe članka 85. Ustava Republike Hrvatske i odredbe članka 172., a u vezi s člankom 214. Poslovnika Hrvatskoga sabora, Odbor za Ustav, Poslovník i politički sustav Hrvatskoga sabora podnosi Prijedlog pravila o postupanju elektroničkih medija s nacionalnom koncesijom u Republici Hrvatskoj tijekom izborne promidžbe.

Za izvjestitelje na sjednici Hrvatskoga sabora i njegovih radnih tijela Odbor je odredio zastupnika Peđu Grbina, predsjednika Odbora, Ingrid Antičević Marinović, Gordanu Sobol i Ivu Jelušića, članove Odbora.

PREDSJEDNIK ODBORA

Peđa Grbin

HRVATSKI SABOR

**PRIJEDLOG PRAVILA O POSTUPANJU ELEKTRONIČKIH MEDIJA S
NACIONALNOM KONCESIJOM U REPUBLICI HRVATSKOJ TIJEKOM
IZBORNE PROMIDŽBE**

Zagreb, lipanj 2014

PRIJEDLOG PRAVILA O POSTUPANJU ELEKTRONIČKIH MEDIJA S NACIONALNOM KONCESIJOM U REPUBLICI HRVATSKOJ TIJEKOM IZBORNE PROMIDŽBE

I. USTAVNA OSNOVA

Ustavna osnova za donošenje Pravila o postupanju elektroničkih medija s nacionalnom koncesijom u Republici Hrvatskoj tijekom izborne promidžbe sadržana je u odredbi članka 2. stavka 4. podstavka 1. Ustava Republike Hrvatske.

II. OCJENA STANJA I OSNOVNA PITANJA KOJA SE TREBAJU UREDITI PRAVILIMA O POSTUPANJU ELEKTRONIČKIH MEDIJA S NACIONALNOM KONCESIJOM U REPUBLICI HRVATSKOJ TIJEKOM IZBORNE PROMIDŽBE TE POSLJEDICE KOJE ĆE DONOŠENJEM PROISTEĆI

Zakonom o izborima zastupnika u Hrvatski sabor (»Narodne novine«, broj 116/99, 109/00., 53/03. i 69/03.-pročišćeni tekst, 167/03., 44/06., 19/07., 20/09., 145/10., 24/11., 93/11. i 120/11.- u daljnjem tekstu: Zakon) propisano je da će, radi ostvarenja jednakosti svih političkih stranaka koje su istakle liste i jednake rnođučnosti predstavljanja programa i promidžbe političkih stranaka, Hrvatski sabor donijeti Pravila o postupanju elektroničkih medija s nacionalnom koncesijom u Republici Hrvatskoj tijekom izbome promidžbe.

Također, Zakonom je propisana obveza svim sredstvima javnog priopćavanja, omogućiti svim političkim strankama koje su predložile kandidacijske liste, da u vrijeme izborne promidžbe pod jednakim uvjetima iznose i obrazlažu svoje izborne programe te izbornu promidžbu.

U tom smislu je Hrvatski sabor donio Pravila o postupanju elektroničkih medija s nacionalnom koncesijom u Republici Hrvatskoj („Narodne novine“, broj: 165/03. i 105/07. - u daljnjem tekstu: važeća Pravila), u cilju omogućavanja nacionalnim elektroničkim medijima odgovarajuće prezentiranje izbornih programa poštujući načelo ravnomyjerne zastupljenosti svih sudionika izbora.

Međutim, primjena važećih Pravila dovela je do toga da je u emisiji sućeljavanja koja na Hrvatskoj televiziji traje 50 minuta, kako je određeno važećim Pravilima, predstavnik neke liste (ako bi u jednoj izbornoj jedinici bilo 20 lista), mogao govoriti najviše 2 minute, a u emisijama ostalih nakladnika za koje je važećim Pravilima određeno da traje 20 minuta, govorio manje od minute. Takav način predstavljanja ne koristi ni kandidatima ni gledateljima, ali ni promicanju višestranaćkog sustava koje je jedno od temeljnih vrednota ustavnog poretka Republike Hrvatske. Upravo donošenje ovih Pravila omogućava biraćima dobivanje aktualnih informacija o kandidatima, različitim programima, različitim pristupima aktualnim politićkim, gospodarskim i društvenim temama što u konaćnici rezultira dobivanjem informiranog biraća.

Nadalje, važeća Pravila previše detaljno razrađuju obveze svih nakladnika elektronićkih medija u izborima za zastupnike u Hrvatski sabor, što onemogućuje širenja prostora za slobodnim i kreativnim posredovanjem novinara između građana i njihovih interesa i kandidata i njihovih interesa te time pridonosi lošoj informiranosti i educiranosti biraća o

strankama, o njihovim programima te o kandidatima. Upravo kako bi se navedeno izbjeglo, potrebno je donijeti ova Pravila koja osiguravaju nezavisnost i profesionalnost novinara kako bi biračima bilo omogućeno da izaberu najbolje, najprihvatljivije i najrealnije programe i kandidate koji to zaista mogu i ostvariti.

Nadalje, ovim Pravilima uvodi se novina koja je posljedica demokratskog razvoja, a nije propisana važećim Pravilima, što je bilo predložena i od strane GONG-a, a to je mogućnost organiziranja televizijskog sučeljavanja. Tako nakladnici televizije s nacionalnom koncesijom u Republici Hrvatskoj imaju mogućnost jednom tijekom predizborne kampanje organizirati posebnu emisiju sa sučeljavanjem osoba koje su sudionici u izborima istaknuli kao kandidate za predsjednika Vlade Republike Hrvatske uz zadržavanje prava na oblikovanje načina sučeljavanja kandidata, određivanja broj kandidata, trajanje sučeljavanja te vrijeme emitiranja. Televizijska sučeljavanja su jedan od najzahtjevnijih, ali i najizazovnijih oblika javnog nastupa političara kada do izražaja može doći njihova umješnost i znanje, ali kada mogu i smanjiti svoje šanse za izbornim uspjehom zbog eventualne pogreške pred televizijskim kamerama. Upravo je u tome i smisao propisivanja ove odredbe kako bi se televizijskim sučeljavanjem tijekom predizborne kampanje omogućilo kandidatima da izravno prenesu poruku svojim biračima, a biračima da kvalitetno usporede osobnosti, stajališta i programe kandidata te ga lakše procijene i donesu ili učvrste izbornu odluku.

Donošenje ovih Pravila ima za cilj modernizirati i racionalizirati pravila u postupanju elektroničkih medija s nacionalnom koncesijom u Republici Hrvatskoj tijekom izborne promidžbe kako bi se na što bolji način utvrdili oblici i vrijeme praćenja izborne promidžbe političkih stranaka, način predstavljanja njihovih programa, predstavljanje kandidata na stranačkim i na neovisnim listama, kandidata za zastupnike pripadnika nacionalnih manjina, stranačkih dužnosnika, te pravila za emisije sa sučeljavanjima nositelja izbornih lista. Njima se, s jedne strane jamči jednak tretman sudionika izbora, a s druge strane urednicima i novinarima daje se sloboda u kreiranju sadržaja emisija i utvrđuje zaštitni minimum termina koji svaki kandidat na izborima, odnosno svaka izborna lista mora dobiti.

III. OCJENA POTREBNIH SREDSTAVA ZA PROVOĐENJE PRAVILAIMA O POSTUPANJU ELEKTRONIČKIH MEDIJA S NACIONALNOM KONCESIJOM U REPUBLICI HRVATSKOJ TIJEKOM IZBORNE PROMIDŽBE

Za provođenje Pravila o postupanju elektroničkih medija s nacionalnom koncesijom u Republici Hrvatskoj tijekom izborne promidžbe nije potrebno osigurati sredstva u državnom proračunu.

Na temelju članka 30. Zakona o izborima zastupnika u Hrvatski sabor („Narodne novine“, broj 116/99, 109/00., 53/03. i 69/03.-pročišćeni tekst, 167/03., 44/06., 19/07., 20/09., 145/10., 24/11., 93/11. i 120/11.), Hrvatski sabor na sjednici održanoj dana _____ donio je

PRAVILA O POSTUPANJU ELEKTRONIČKIH MEDIJA S NACIONALNOM KONCESIJOM U REPUBLICI HRVATSKOJ TIJEKOM IZBORNE PROMIDŽBE

I.OSNOVNE ODREDBE

a) Pravni izvori i načela postupanja nakladnika elektroničkih medija

1. Sukladno odredbama Zakona o izborima zastupnika u Hrvatski sabor („Narodne novine“ broj: 116/99, 109/00., 53/03. i 69/03.-pročišćeni tekst, 167/03., 44/06., 19/07., 20/09., 145/10., 24/11., 93/11. i 120/11.- pročišćeni tekst), Zakona o elektroničkim medijima („Narodne novine“ broj: 153/09., 84/11., 94/13., i 136/13.) te utvrđenim programskim načelima i obvezama Hrvatske radiotelevizije sukladno odredbama Zakonom o Hrvatskoj radioteleviziji („Narodne novine“ broj: 137/10., i 76/12.), Hrvatska radiotelevizija i drugi elektronički mediji s nacionalnom koncesijom u Republici Hrvatskoj u razdoblju izborne promidžbe za izbore zastupnika u Hrvatski sabor, počevši od dana objave zbirnih lista izbornih jedinica pa do 24 sata prije dana održavanja izbora, omogućit će političkim strankama, odnosno stranačkim i neovisnim listama te kandidatima za zastupnike pripadnike nacionalnih manjina (u daljnjem tekstu: sudionici u izborima), njihovo predstavljanje i predstavljanje njihovih programa u emisijama nakladnika elektroničkih medija.

2. Nakladnici elektroničkih medija s nacionalnom koncesijom u Republici Hrvatskoj (u daljnjem tekstu: nakladnici) u predstavljanju izbornih aktivnosti u svojim programima jamče novinarsku neovisnost, profesionalnost i stručnost, dosljedno poštivanje novinarskoga kodeksa te posebno temeljnog načela slobode izražavanja koje je propisano odredbama Ustava Republike Hrvatske, Konvencije o zaštiti ljudskih prava i temeljnih sloboda i Povelje Europske unije o temeljnim pravima.

b) Način predstavljanja sudionika u izborima i pravila nakladnika

3. Nakladnici su dužni osigurati odgovarajući prostor za predstavljanje političkog programa sudionika u izborima.

Hrvatska televizija i Hrvatski radio dužni su osigurati najmanje 5 minuta za predstavljanje političkih programa za sve sudionike u izborima.

Nakladnici su obvezni internim pravilima urediti mjesto, vrijeme snimanja, vrijeme koje će osigurati za predstavljanje programa, vrijeme i način na koji će prikazivati programe, pravila za sučeljavanje po izornoj jedinici te nacionalno sučeljavanje i objavljivanja političkih programa sudionika u izborima. Navedena pravila moraju biti javno objavljena u roku od 7 dana od dana raspisivanja izbora.

Nakladnici mogu organizirati sučeljavanja kandidata po izbornim jedinicama. Svaki nakladnik, sukladno pravilima iz stavka 3. ove točke uredit će oblik političkog predstavljanja.

Stranke koje na izborima nastupaju udružene u koaliciju smatraju se jednim sudionikom u izborima te prava određena ovim Pravilima ne ostvaruju kao zasebne stranke.

Državni dužnosnici i dužnosnici lokalne i područne (regionalne) samouprave, a koji su sudionici u izborima, ne smiju imati povlaštenu položaj prema drugim sudionicima u izborima te se njihove redovite aktivnosti ne smiju koristiti u svrhu izborne promidžbe. Informiranje o redovitim aktivnostima državnih dužnosnika i dužnosnika lokalne i područne (regionalne) samouprave dopušteno je u okviru informativnih programa nakladnika, bez navođenja njihove kandidature na izborima, kad god se radi o aktivnostima koje proizlaze iz zakonom utvrđenog djelokruga tijela u kojima obnašaju dužnost.

c) Ispitivanje javnog mnijenja

4. Nakladnici će pri objavi rezultata ispitivanja javnog mnijenja, jasno i nedvosmisleno o tome obavijestiti javnost navodeći:

- a) ime stranke ili osobe koja je naručila ili platila ispitivanje,
- b) naziv organizacije koja je provela ispitivanje,
- c) ispitni uzorak, metodologiju istraživanja (radi li se o terenskom, telefonskom ili kakvom drugom istraživanju) i mogućnost odstupanja u ishodu istraživanja,
- d) razdoblje u kojem je provedeno istraživanje.

d) Oglašavanje izborne promidžbe

5. Svim sudionicima u izborima nakladnici će pod jednakim uvjetima omogućiti objavljivanje plaćenih oglasa izborne promidžbe. Nakladnici će osigurati da takva oglašavanja budu jasno odvojena od preostalog programa, tako da javnost može razlučiti kako je riječ o plaćenim oglasima izborne promidžbe.

e) Prigovor

6. U slučaju prigovora sudionika u izborima glede načina njihova predstavljanja, odnosno zastupljenosti ili učestalosti njihova pojavljivanja u emisijama nakladnika, o zahtjevu podnositelja prigovora odlučuje Državno izborno povjerenstvo Republike Hrvatske.

f) Objava informacija i obavijesti

7. Nakladnici će u svojim programima i u redovitim informativnim emisijama objavljivati sve informacije važne za izbore i tijekom izbornog postupka.

Nakladnici će emitirati u svojim dnevnim informativnim emisijama obavijesti Državnoga izbornog povjerenstva Republike Hrvatske, Etičkog povjerenstva i odluke Ustavnoga suda Republike Hrvatske važne za zakonitost i pravilnost postupka izbora.

g) Zabrana sudjelovanja novinara u izbornoj promidžbi

8. Novinari i voditelji nakladnika ne smiju u redovitim i posebnim emisijama iz Glave II. ovih Pravila iznositi svoju eventualnu stranačku pripadnost ili političko opredjeljenje. Oni novinari i voditelji nakladnika koji su kandidati na izbornim listama ne smiju tijekom izborne promidžbe obavljati svoje redovite poslove kod nakladnika.

Novinarima koji sudjeluju u izbornoj promidžbi zabranjeno je tijekom izborne promidžbe obavljati svoju novinarsku djelatnost, a ako imaju vlasničke udjele u nekoj od agencija koja radi za pojedinu stranku ili listu dužni su o tome u pisanom obliku obavijestiti svog urednika.

II. PROGRAMSKA PRAVILA NAKLADNIKA ZA PRAĆENJE IZBORA ZA ZASTUPNIKE U HRVATSKI SABOR

a) Zajednički uvjeti pripremanja i objavljivanja emisija

9. Nakladnici zadržavaju pravo medijski oblikovati izvješće, te odrediti njegovo trajanje i vrijeme emitiranja.

10. Nakladnici su dužni način i oblike praćenja izbora za zastupnike u Hrvatski sabor, na jednak način primjenjivati na sve sudionike u izborima u skladu s točkama 2. i 3. ovih Pravila te internim pravilima iz točke 3. stavka 3. ovih Pravila.

11. Nakladnici mogu za praćenje izbora za zastupnike u Hrvatski sabor organizirati posebne predizborne emisije u skladu s točkama 2. i 3. ovih Pravila te internim pravilima iz točke 3. stavka 3. ovih Pravila.

12. Nakladnici su dužni pravodobno izvijestiti sve sudionike u izborima o terminima sudjelovanja u posebnim predizbornim emisijama. Jednom ustanovljeni termini sudjelovanja u emisijama nakladnika ne mogu se mijenjati, a nedolazak pojedinog sudionika u izborima na ustanovljeni termin smatrat će se svojevolumnim odustajanjem od izborne promidžbe preko nakladnika.

13. Ovlaštene osobe sudionika u izborima imaju pravo u razdoblju izborne promidžbe dostavljati informativnom programu nakladnika pisane prijave u svezi s izbornom djelatnosti koje mogu biti predmet informativnih i predizbornih emisija.

b) Televizijska sučeljavanja

14. Nakladnici televizije s nacionalnom koncesijom u Republici Hrvatskoj imaju mogućnost jednom tijekom predizborne kampanje organizirati posebnu emisiju sa sučeljavanjem osoba koje su sudionici u izborima istaknuli kao kandidate za predsjednika Vlade Republike Hrvatske, u skladu s internim pravilima iz točke 3. stavka 3. ovih Pravila.

Nakladnici iz stavka 1. ove točke, zadržavaju pravo oblikovati način sučeljavanja kandidata, odrediti broj kandidata, trajanje sučeljavanja i vrijeme emitiranja.

Nakladnici iz stavka 1. ove točke, dužni su omogućiti nakladnicima radija preuzimanje audio sadržaja emisije tijekom sučeljavanja iz stavka 1. ove točke, a ostalim nakladnicima televizije

preuzimanje audiovizualnog sadržaja emisije sučeljavanja iz stavka 1. ove točke, u roku od 24 sata od emitiranja.

c) Posebna pravila za nakladnike radija

15. Nakladnici radija s nacionalnom koncesijom u Republici Hrvatskoj objavit će liste kandidata svih izbornih jedinica na svojim web stranicama u roku od 24 sata od objave lista od strane Državnoga izbornog povjerenstva Republike Hrvatske.

III. PLAĆENO OGLAŠAVANJE IZBORNE PROMIDŽBE

16. Nakladnici će omogućiti, pod jednakim uvjetima, svim sudionicima u izborima objavljivanje plaćenih oglasa izborne promidžbe u trajanju do 2 minute. Sadržaj oglasa izborne promidžbe mora biti usko vezan uz političke programe sudionika u izborima.

Nakladnici će narudžbe za plaćene oglase izborne promidžbe zaprimati od ovlaštenih osoba sudionika u izborima.

Nakladnici će plaćene oglase izborne promidžbe emitirati sukladno zahtjevu ovlaštene osobe sudionika u izborima, programskoj shemi, zakonskim propisima i raspoloživu vremenu. Količina naručenih oglasa izborne promidžbe ne može ući u količinu marketinških poruka na temelju kojih se odobrava popust marketinškim agencijama.

Narudžbe sa sadržajem oglasa izborne promidžbe moraju se nakladniku dostaviti najkasnije 24 sata prije emitiranja oglasa izborne promidžbe.

Novčanu naknadu za usluge oglašavanja izborne promidžbe sudionik u izborima je dužan platiti prema cjeniku usluga oglašavanja, kojeg će nakladnici dostaviti Državnom izbornom povjerenstvu i objaviti ga na svojim web stranicama.

17. Nakladnik ima pravo odbiti emitirati oglas izborne promidžbe ako:

- narudžba nije podnesena od ovlaštene osobe iz točke 16. stavka 2. ovih Pravila,
- oglašavanje nije naručeno ili nije dostavljen oglas izborne promidžbe najmanje 24 sata prije emitiranja,
- oglas izborne promidžbe ne udovoljava tehničkim i profesionalnim standardima prema cjeniku usluga oglašavanja i općim uvjetima nakladnika,
- je oglas izborne promidžbe ili njegov sadržaj protivan Ustavu i zakonima Republike Hrvatske.

18. Nakladnici će omogućiti svim sudionicima u izborima objavljivanje emisije pod sponzorstvom, u trajanju do 10 minuta i uz novčanu naknadu plaćenu sukladno točki 16. stavku 5. ovih Pravila.

Za vrijeme emitiranja emisije pod sponzorstvom mora se emitirati oznaka da se program emitira pod sponzorstvom.

IV. ZAVRŠNE ODREDBE

19. Ova pravila se na odgovarajući način primjenjuju na izbore za predsjednika Republike Hrvatske i na izbore članova u Europski parlament iz Republike Hrvatske.

20. Na dan stupanja na snagu ovih pravila prestaju važiti Pravila o postupanju elektroničkih medija s nacionalnom koncesijom u Republici Hrvatskoj tijekom izborne promidžbe („Narodne novine“ broj: 165/03. i 105/07.).

21. Ova Pravila stupaju na snagu osmog dana od dana objave u „Narodnim novinama“.

IV. OBRAZLOŽENJE POJEDINIH ODREDBI

Uz Glavu I.

U točki 1. određeno je da će Hrvatska radiotelevizija i drugi mediji, sukladno odredbama Zakona o izborima zastupnika u Hrvatski sabor, Zakona o elektroničkim medijima te sukladno odredbama Zakona o Hrvatskoj radioteleviziji, za vrijeme trajanja izborne promidžbe političkim strankama, kandidatima na stranačkim i na neovisnim listama i kandidatima za zastupnike pripadnike nacionalnih manjina, omogućiti njihovo predstavljanje.

U točki 2. određena su načela kojih se nakladnici elektroničkih medija moraju pridržavati.

U točki 3. određuje se način i vrijeme predstavljanja sudionika u izborima, njihovo sučeljavanje te položaj državnih i lokalnih dužnosnika za vrijeme trajanja izborne promidžbe. Također, određuje se da nakladnici elektroničkih medija moraju svojim pravilima urediti mjesto, vrijeme snimanja, vrijeme koje će se osigurati za predstavljanje programa, vrijeme i način na koji će prikazivati programe, pravila za sučeljavanje po izornoj jedinici te nacionalno sučeljavanje i objavljivanja političkih programa sudionika u izborima koja moraju javno objaviti u roku od 7 dana od dana raspisivanja izbora. Nadalje, određeno je da se stranke koje na izborima nastupaju udružene u koaliciju smatraju jednim sudionikom u izborima te prava određena ovim Pravilima ne ostvaruju kao zasebne stranke.

U točki 4. određuju se pravila prilikom ispitivanja javnog mnijenja.

U točki 5. uređuje se objavljivanje oglasa izborne promidžbe.

U točki 6. određuju se ovlaštenici podnošenja prigovora, razlozi za njegovo podnošenje te tijelo koje o prigovoru donosi mišljenje.

U točki 7. propisano je da će nakladnici elektroničkih medija u svojim programima u redovitim informativnim emisijama objavljivati informacije važne za izbore i tijekom izbornog postupka. Nadalje, određuje se da će nakladnici objavljivati i obavijesti Državnoga izbornog povjerenstva Republike Hrvatske, Etičkog povjerenstva i odluke Ustavnoga suda Republike Hrvatske koje su važne za zakonitost i pravilnost izbora.

U točki 8. određuju se slučajevi u kojima je novinarima zabranjeno djelovati.

Uz Glavu II.

U točkama 9., 10., 11., 12. i 13. određuju se uvjeti pripremanja i objavljivanja emisija svih nakladnika za vrijeme praćenja izbora za zastupnike u Hrvatski sabor.

U točki 14. određeno je kako nakladnici televizije s nacionalnom koncesijom u Republici Hrvatskoj imaju mogućnost tijekom predizborne kampanje organizirati posebnu emisiju sa sučeljavanjem osoba koje su sudionici u izborima istaknuli kao kandidate za predsjednika Vlade Republike Hrvatske i to u skladu s internim pravilima. Također, određeno je kako su nakladnici televizije s nacionalnom koncesijom u Republici Hrvatskoj, koji organiziraju emisije sa sučeljavanjem dužni omogućiti nakladnicima radija preuzimanje audio sadržaja

emisije tijekom sučeljavanja, a ostalim nakladnicima televizije preuzimanje audiovizualnog sadržaja emisije, u roku od 24 sata od emitiranja.

U točki 15. uređuju se posebna pravila za objavu lista kandidata za nakladnike radija.

Uz Glavu III.

U točki 16. određuje se kako će nakladnici elektroničkih medija omogućiti pod jednakim uvjetima sudionicima u izborima da objavljuju oglase izborne promidžbe u trajanju do 2 minute, koje su ovlaštene osobe za podnošenje narudžbe za objavljivanje oglasa izborne promidžbe, dostavu, cjenik usluga te naknadu za usluge.

U točki 17. propisuju se razlozi za odbijanje emitiranja oglasa izborne promidžbe.

U točki 18. propisano je kako nakladnici mogu svim sudionicima u izborima omogućiti objavu emisija pod sponzorstvom.

Uz Glavu IV.

U točki 19. određeno je da se ova Pravila na odgovarajući način primjenjuju i na izbore za predsjednika Republike Hrvatske i na izbore članova u Europski parlament iz Republike Hrvatske.

U točki 20. određuje se prestanak važenja važećih Pravila o postupanju elektroničkih medija s nacionalnom koncesijom u Republici Hrvatskoj tijekom izborne promidžbe.

U točki 21. određeno je stupanje na snagu ovih Pravila.